Svenska Canada Tidningen

Printed and published every Wednesday by the CANADA WEEKLY PRINTING COMPANY, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its office and place of business, 325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

Telephone: Garry 3174.

F. M. DAHL, Manager. NILS P. SON BROWN, Redaktör.

PRENUMERATIONSPRIS:

Helt år, i förskott	$1.00
Helt år, efterskottsvis	1.50
Halft år	0.75
Helt år till Förenta Staterna	1.50
Helt år till Sverige	2.00
Halft år till Sverige	1.00

Prenumerationsmedel kunna sändas såväl i registreradt bref som genom Post eller Express Money Order eller Postal Note. Dessa senare, som ej behöfva registreras, böra göras betalbara till The Canada Weekly Printing Co., Ltd.

Prenumerant, som önskar sin adress ändrad, ombedes att insända både den gamla och den nya adressen.

Insända prenumerationsmedel kvitteras endast å den gula adresslappen.

ANNONSPRIS PÅ REGARAN.

Efterfrågningar, 3 gånger,	$1.50
Dödsannonser med svart ram och kors	$1.50

Förlofningsannonser, önskas, etc., 50c per gång å utrymme icke öfverstigande 1 tdm. enkel spalt. Betalning för småannonser bör alltid insändas i förskott.

Onsdagen den 11 Juli, 1917.

Skillnad på liberalism och liberalism.

Skillnaden mellan den gamla klassiska liberalismen och den moderna socialreformatoriska är lögonenfallande, skriver prof. Torgny Segerstedt i den artikel där han såsom Göteborgs Handels-Tidnings nya redaktör för första gången vänder sig till läskretsen. Han fortsätter:

Överensstämmelsen undandrager sig vid en flyktig granskning lättare uppmärksamheten. Den ligger nämligen djupare, i själva den livsriktning och den sträfvan som allt efter de skiftande yttre förhållandena vänder sig än i den ena, än i den andra riktningen. I vårt land som annorstädes är det framför allt på det ekonomiska och sociala området som den äldre liberalismens program skiljer sig från det nutida. Det är medel, ej mål, som skiftat. Målet är och var personlighetens fria utveckling, medlet var den fria konkurrensen. Det visade sig icke i alla ändamålsenligt. Gränserna måste dragas snävare för människors rätt att utnyttja varandras arbetskraft och för individens frihet att glida ned i social förkommenhet. Liberalismen har icke därför drivits att understödja ansatserna att grundsatsenligt skilja ut de enskildas rörelsefrihet på det ekonomiska området och i vidsträcktaste omfattning ersätta den med samhällelig verksamhet, ansatser som göras från i övrigt varandra mycket motsatta riktningar, som endast ha förkärleken för det allmännas ingripande i livets olika förhållanden gemensam. Minst av allt kan liberalismen godkänna det allmännas förmyndarskap på det andliga området. Väl kan man icke ens här ge de enskilda en fullständigt obeskuren frihet. De gränslinjer som samhället här också nödgas dra äro även de avsedda att skydda mer eller mindre värnlösa individer mot att pressas ned på ett lägre själsligt plan än det vårt kulturarbete fört oss upp till. Men liberalismen kan aldrig gå med på att flytta ned andliga makter som religion och vetenskaplig forskning och undervisning till hjälpmedel åt samhällets ordningsmakt. De begränsningar som den medgiver på det andliga området skola även de syfta åt att främja åsiktsbildningens och meningsutbytets verkliga frihet.

Draksådd.

Vi läste härom dagen i en tidning om en bön, som Billy Sunday skulle ha framsagt i sitt jättetabernakel inför tusentals åhörare, skriver Svensk-Amerikanska Western i Denver, Colo. Om tidningarna ha rätt återgivit denna bön, är det antagligen den mest okristliga bön, som någonsin flutit från en "evangelists" läppar. Bönen, eller rättare sagt förbannelsen, lydde ungefär sålunda:

"O Jesus! Låt ej ett enda korn spira i ett land, som gödes med människoben. Fördöm detta land. Jag vill ej bedja för ett sådant land. Ju förr detta land går sin fördömelse till mötes, desto bättre är det för oss."

Ja, så ungefär var bönens innehåll, men naturligtvis var den inte klädd i det vanliga anständiga språkets dräkt utan i busspråkets skinande helgonskrud.

Billy Sunday ber till samme mästa-empel på sanningen av hans egna ord: "Dömen icke, så varden I icke dömde". Billy Sunday vill till fördömelse sända millioner barn, mödrar och män, som, om de ock i kriget äro våra fiender, dock i alla fall äro våra medmänniskor. Sådant kan ju inte gärna tålas i ett samhälle, som gör anspråk på att vara kristligt. Det kan åtminstone inte tålas utan protest. Billy Sunday fördömer, men tänker inte på huru fördömlig hans egen verksamhet är. Huru ynklig måste ej hela hans re. vars hela liv var ett levande exverksamhet, baserad på dollarfiske, framstå för varje tänkande människa. En kristendom, eller rättare en s. k. kristendom, baserad på sådana metoder, som Billy Sundays är den värsta vrångbild av kristendom.

Det är ett skärande helgerån att till Nazarenen rikta en bön av sådant innehåll, ett hån så stort, att varje människa, som vill kalla sig för kristen, i avsky skulle vända sig från en man, som kan tillåta sig något dylikt.

Yttrandefriheten i fara.

Yttrandefriheten, den anglo-sachsiska rasens dyrt betalda och högt uppskattade prerogativ, är nu i fara att gå förlorad i Winnipeg och andra delar av Canada. Den kris, som landet genomgår, ställer stora krav på folket. Det är den stora kris, i vilken demokratien, med allt vad den innebär, antingen måste gå under eller räddas. Om yttrandefriheten går förlorad, går ett av demokratiens starkaste bålverk över bord. Ty utan yttrandefrihet kan det knappast existera någon demokrati. Utan rätt för individen att fritt uttrycka sin mening om offentliga saker kan det åtminstone knappast finnas någon demokrati, värd det namnet.

Frågan, som satt yttrandefriheten som en etablerad anglo-sachsisk institution och folkets prerogativ på spel, är regeringens förslag att tvångsutskriva folk för militär tjänstgöring. Medan regeringen föreslår att tvångsutskriva män av en viss ålder, mest unga män, gör den intet försök att tvångsutskriva landets överflödiga förmögenhet. Dessutom vill regeringen tvångsutskriva folk icke för att föra krig på Canadas jord, för att tillbakaslå ett anfall. Den föreslår konskription för krigföring i Europa.

Det kunde väl knappast väntas, att ett dylikt förslag ej skulle framkalla kraftiga protester från folket. Många anse, att tvångsutskrivning är en relik av tyranni och autokrati, en åtgärd, som är nära nog helt oförenlig med en fri och demokratisk stats uppgift.

Det finnes en mycket avgjord och bestämd stämning i Canada mot tvångsutskrivning, och den är särskilt stark i Winnipeg. Och dock ha de, som äro i favör av tvångsutskrivning, ehuru de själva havt otaliga tillfällen att offentligen agitera för konskription, visat, att det är deras avsikt att söka omintetgöra allt offentligt uttalande mot denna åtgärd. Möten mot tvångsutskrivning i Winnipeg ha blivit förstörda av män, som tydligen äro beslutna att hällre döda eller dödas än att tillåta en talare mot tvångsutskrivning att framlägga sin sak för allmänheten. Blod har flutit åtminstone vid två tillfällen och polisen har måst ingripa.

Yttrandefrihet, som förblivit skyddad och helig under många bittra nationella strider i det förflutna, trampas nu i smutsen. Rödheta faktioner ha i det förgångna givits obegränsad frihet att agitera för frågor icke på långt när så vitala som den som nu föreligger, men det ser nu ut som om en av sidorna i den största kontroversen i vår historia måste iakttaga fullständig tystnad.

Det förefaller underligt och ironiskt, att yttrandefrihet, demokratiens hörnsten, skall utsättas för fara från dem, som säga, att de kämpa för att bevara demokratien från anfall av en överväldigande autokrati.

Låt oss canadensare ha rättighet att fritt uttrycka vår mening om denna den allvarligaste fråga, som någonsin kommit inför oss! Tillsammans kanske vi kunna med klokhet lösa problemet. En ensidig lösning blir aldrig en nationell lösning och aldrig en klok sådan.

Revolutionstankar.

I senaste häftet av den danska tidskriften Tilskueren har Georg Brandes gett ord åt sina känslor inför den ryska revolutionen i en artikel, kallad Revolutionsgrubblerier, skriver Dagens Nyheter. Han hälsar den ryska omvälvningen med en glädje som icke endast är glädjen hos den med oförbrännlig glöd frihetsälskande dödsfienden till tvång och förtryck, utan tillika den varmt förundrade, gripna glädjen hos en man som ett långt liv gjort bittert erfaren och tvivlande, icke gentemot ungdomens ideal, men mot ungdomens hoppfullhet. Hur djupt skeptiskt Brandes sett även på de efter världskriget väntade förändringarna i Europa vet den som tagit del av de uppsatser han samlat i sin bok Verdenskrigen. Mänskligheten är sig i det hela lik, har han resonerat. Vad betyda några yttre förändringar, när i sinnelaget ändå allt förblir vid det gamla?

Endast i löftet om självständighet åt Polen har han sett en svag ljusning, men frågat sig om inte också den vore bedräglig. Vad under om han vid underrättelsen att tsarismen, denna inkarnation av Europas onda princip, inte är mera, att den ryska friheten icke är en dröm längre, men en levande verklighet, känner sitt inre fyllas med sommar och sol och tycker sig höra alla frihetsvårens lärkor kvittra? Han erinrar sig en jämförelse som han själv en gång för snart trettio år sedan gjort mellan Ryssland och framtiden. Allt det brett anlagda, öppna, varma, rika med obegränsade, men obestämda och vissa möjligheter som han funnit betecknande för rysk natur och ryskt väsen, det är ju tillika vad som utmärker framtiden. Ryssland—Europas framtid: efter revolutionen framträda de två begreppen i närmare förbund än någonsin.

Just därför att Brandes' glädje är så stor och överraskad, känner han samtidigt sin gamla fruktan gripa sig med dubbel oro. Hans fruktan gäller att i det väsentliga, med hänsyn till sinnelag och hjärtelag, allt skall förbli som det var. Men över denna fruktan reser sig det nyväckta hoppet att revolutionens ande skall gå fram med segerkraft även mot den nationalism, i vars skygd den växt upp, bryta ned nationalismen i Ryssland, verka hämmande på dess växt i England och Frankrike och äntligen meddela sig till det tyska folket, knäcka junkerpartiet inom detta folk och så förbereda freden.

Brandes' glädje över den ryska revolutionens handgripliga bevis för att starka framtidskrafter grö i den mark världskriget gött med miljoner européers blod har endast delvis fått makt med hans bittra skepsis. Den yttrar sig i själva glädjestunden i en kritisk granskning av den gamla lösen som först den franska och nu den ryska friheten gjort till sin: frihet, jämlikhet och broderskap. Är det möjligt, frågar han, att utan tanklöshet nämna frihet och jämlikhet i ett och samma andedrag? Den ena är ju inte tänkbar utan inskränkning av den andra. I valet mellan de två bekänner sig Brandes helt och obetingat till friheten, och han betonar att den blir verklig först när till den personliga och borgerliga friheten sluter sig ekonomisk frihet, när med andra ord den politiska friheten fullständiggöres genom frihandel.

Även mot en annan av det nya Rysslands politiska formler har Brandes invändningar att göra. Vad han kallar dess kolartro på demokratien inger honom bekymmer och oro. Icke som om Brandes skulle ha en annan och i hans mening bättre formel att sätta i demokratiens ställe. Han är, som han själv säger, "cæsarist", dyrkare av den överlägsna personligheten, men med en suck resignerar han inför tanken att på mänsklighetens nuvarande utvecklingsstadium demokratien är "det mindre onda bland flera". Han kan inte komma på sidan om demokratien. Vad han begär är öppnad blick för dess begränsning:

Är det dåraktigt att låta en nolla som Nikolaj II sitta inne med möjligheten att lamslå alla goda makter i ett stort folk, så är det nästan lika dåraktigt att tro riket frälst, bara envar, även den okunnigaste, kan göra sin röst gällande vid avgöranden som det kräves den djupaste insikt och de rikaste förutsättningar för att träffa.

Alltför flyktigt går Brandes förbi vad som är demokratiens ovärderliga och oersättliga förtjänst, nämligen att lämna fältet öppet för denna högre insikt och rikare utrustning och öva sitt inflytande på folket och därmed på de avgöranden det har att träffa. Men när det gäller att uppsöka en tröst för sin bekymrade oro och sina tvivel, finner han den just i hoppet om det inflytande på Rysslands folk han väntar sig av de stora andar och betydande män tsarismen dömde till tystnad, fängelse, straffarbete eller landsförvisning, och som nu i skaror vända tillbaka till det genom revolutionen återvunna fäderneslandet.

Främst bland dessa naturliga hövdingar ställer han den åldrade Krapotkin. Han tror icke att Krapotkins anhängare i trängre mening äro talrika inom den ryska ungdomen, som tagit starkare intryck av Marx än av sin landsman. Men Brandes tvivlar inte på att Krapotkins tid skall komma:

Det närvarande tidsskedet, som kräver sammanslutning och gemenskap, är icke gynsamt för individualismen. Överallt har man behov av hjordbildningar som giva sig vackra, moderna namn. Organisation är ett. Krapotkin synes uppfatta kriget som ett befrielsekrig som skall frigöra Europas folkslag, liksom det tillsvidare gjort sitt till för relativ frigörelse av det ryska folket.

Organisation döpte hr Rudolf Kjellén den rest av 1914 års idéer som han räddat undan världskrigets ofvärdering och som han nu på förhand hyllar som den egentliga segervinnaren. Är inte begreppet i verkligheten betydligt äldre än 1914? Är det inte signaturen för hela den tid som gick före den som skapade världskriget? Det är sant att organisationens idé aldrig varit mera suveränt allenarådande än under kriget och att den i detta krig tvingat även de mest motspänstiga folk in under sin järnspirasationstankens kulmen. Men innebär Världskatastrofen betecknar organiden inte samtidigt begynnelsen till dess regress? Aldrig ha folken vridit sig i kvalfullare längtan efter friheten än nu under trycket av det oerhörda organisationstvångets fjättrar. Det är otacksamt att vara spåman, men skall det talas om osannolikheter, är det nog fullt så troligt att framtiden skall ge Brandes rätt i hans förmodan att en ny tid nalkas för den ringaktade individualismen som att det på världskriget följande skedet icke skall ha annat att bjuda mänskligheten än Kjellénsk organisation i tvångströja.

Hugget och Stycket

DET är icke blott vid Wesley College, från vilket dr. Bland blev utsparkad, som det finnes mörka makter. Även vid Brandon College finnas sådana — åtminstone vid den "halvsvenska" avdelningen.

•

Svenska föräldrar böra sannerligen betänka sig två gånger, innan de sända sina barn till trångbröstade lärare som professor Lager.

•

Det kan undras, om vederbörande myndigheter vid Brandon College känna till att prof. Lager gör sitt bästa för att förstöra läroverkets anseende i den svenska allmänhetens i Canada ögon.

•

Frågan för veckan.

Huru mottogo svenskarna i Canada budskapet om att propositionen om militär tvångsutskrivning antagits av dominionparlamentet?

•

Vi veta flera parlamentsledamöter, som nog få stanna hemma, när det en gång äntligen kommer till allmänna val. Alla liberaler, som röstade för tvångsutskrivning.

•

Som ett slag i ansiktet — och ett hårt sådant — måste det ha känts för en person av prof. Lagers kaliber, då han läste den välkände och framstående författaren Ludvig Nordströms mästerliga artikel "Nya himlar och en ny jord". Den rekommenderas till noggrant studium — särskilt av de unga. Det kan nämnas, att Hjalmar Branting i sitt stora tal vid jättedemonstrationerna i Stockholm den 1 maj i år vidrörde denna artikel och tackade författaren för vad han genom den givit det svenska folket. Vår innerliga önskan är, att den må bliva en ledstjärna för allt vad frisinnad och sanningssökande svensk ungdom heter.

•

Svenska Förbundet i Canada hade bättre tur än pastor Tengwald. Det erhöll svar på det telegram, som sändes till Majestätet i Sverige.

•

Det är förunderligt, att somliga svenskar på denna sidan Atlanten alltid skola fjäska för kungligheten därhemma, så snart "två eller tre äro församlade". Herrarna i Quebec kanske äro ursäktade, ty de äro väl svenskar och ingenting annat än svenskar. Men hårute i "vilda västern" äro vi först och främst canadensare och först i andra hand svenskar.

•

Varför förekomma inga notiser från svenska lutherska församlingen i Winnipeg numer i S. C. T.? frågar en hel del av våra vänner inom denna församling. Fråga inte oss! Vi kunna icke angiva något skäl. Hör er för hos pastor V. J. Tengwald! En av hans plikter mot församlingen är att författa dylika notiser och insända dem till S. C. T. När han nu sviker denna plikt, blir det församlingens sak att på lämpligaste sätt taga hand om den felande.

•

Justitieministern har vägrat grandjuryn att inspektera fängelset i Stony Mountain. Han kanske fruktade, att jurymännen skulle bli avundsjuka på Thomas Kelly för den komfort han åtnjuter.

•

Som provokatörer uppträda Winnipegs "junkertidningar", då det gäller att hetsa de återvända soldaterna mot folket. "Manitoba Free Press" deltager även med liv och lust i denna provokation. Free Press är en skam för allt vad liberalism heter.

•

Mötena i Winnipeg mot militär tvångsutskrivning skulle naturligtvis gå mycket lugnt och fredligt tillväga, om de icke stördes av en till synes laglös och vilseledd hop av återvända soldater. Ansvaret för dessa beklagliga kravaller lägga vi inför dörren till 1) de återvända soldaterna, 2) "junkertidningarna" och 3) polisen.

•

Resultatet av voteringen om det andra läsningen av Borden Conscription Bill blev: imperialister, 118; demokrater 55. Imperialisternas majoritet, 63.

•

Ur en engelsk tidning hämta vi följande historia:

"The war censor is not without a sense of humor, surely. A soldier recently writing home to his people described how he had been buried alive for a couple of hours in a demolished dugout, but eventually was extricated by his comrades. He added by way of consolation, "I had the satisfaction of sending five Germans to hell". The censor, in passing the letter, had drawn a line through the sentence, but wrote underneath: "It is not permitted to refer to the whereabouts of the enemy".

•

Albert Engström, som nyligen blivit opererad för appendicitis, skriver i Strix ett känsligt farväl till sin blindtarm. Efter att ha skildrat det vackra vårvädret på operationsdagen skaldar han:

En sådan vårdag, du dömdes att
med kniv
bli karvad loss och så försvinna ur
mitt liv.
På skilda vägar långt i fjärran från
varandra
allt framgent måste vi mot skilda öden
vandra.
Ur vänstra ögonvrån jag klämmer
fram en tår — —
vi ha dock hållit hop i fyrtioåtta år!

•

Nyligen avled i Malmö en gammal platsförmedlare, Oskar Lövberg. Han hade en liten känd fluga som bestod i att han gav sina annonser en däraktig formulering. Här ett par prov på hans tillkännagivanden:

"En kusk van att sköta adliga kreatur med fina papper kan få plats hos en av de bästa grevinnor jag nånsin haft att göra med och långt ifrån någon bedragerska utan snarare motsatsen."

"En hygglig, sedesam och andeligt sinnad piga, som tjänt 2 professorer med utmärkta betyg, önskar plats den 24 april eller genast."

"En skicklig och anständig kokerska kan få plats uppåt landet i grevligt hus för två personers hushåll med 150 kronors lön samt fri resa och 10 kr. i städja och en trädgårdsdräng i orten. Brev besvaras då 48 öre följa".

•

En notisjägare i Stockholm lämnar följande meddelande:

I lördags vid 2-tiden på e. m., då en av de gröna spårvagnarna med särdeles god hastighet passerade huset nr 27 vid Stora Nygatan, råkade en något överförfriskad lantbo ut för att bli överkörd. I sista sekunden och inseende faran, sprang en herre över spåret och lyckades i sista ögonblicket rädda vår lantman från att bli överkörd.

Tacksamheten uttrycktes i följande väl valda ordalag: "Du var mig en renhärig grabb som klarat livhanken på en gammal bondkille!" Räddarens namn var hr Lagerfelt.

N. F. B.

Brevet för dagen.

Professorn
H. HERR C. H. LAGER,
C/o Brandon College,
Brandon, Man.

Herr Professor!

Jag måste erkänna, att mitt hjärta klappade av glädje, då jag såg, att Ni åter producerat ett av Edra sedvanliga snillefoster i Canada Posten av d. 3 juli. Ja, Edert snille är sannerligen, så att det blixtrar om det!

Det är rätt, ge pastor E. J. Carstein så det känns! Det bör icke vara nog med, att de svenska baptistprästerna andligen misshandlade honom, då han var här i Canada, och sökte hålla honom tillbaka. Hr Carstein är ju en högt bildad, intelligent och fördomsfri person. Och en så'n kan naturligtvis icke tålas i "brödernas" krets. Det blir för mycket ljus!

Men varför skämta, då man är uppfylld av en "tillbörlig vrede", som Karlfeldt säger, då man känner sig hågad att "slå tungt sin hand i bordet"? Med en sådan som Er bör man icke skämta, ty det finnes knappast ett försonande drag hos Eder. Ni förtjänar icke annat än rena, rama "skällningen"!

Ni är den minsta bland alla små själar, Ni är osannfärdig, Ni är feg, Ni är ljusskygg, Ni bornerar över lärdomen! Om allt detta bära Edra alster i Canada Posten vittnesbörd, ej minst det senaste.

Ni är osannfärdig! Ni har sagt Eder djupt förakta Canada Posten, men nu "sliskar" Ni för den, emedan Ni tror, att det skall skada S. C. T. Ni vet, likaväl som jag, att Canada Posten är pueril och dum, inskränkt och fördomsfull, men ändock söker Ni uppmuntra denna Svensk-Canadas "Trosa Tidning". Om Ni visste, hur litet Edert ord väger, skulle ni nog baxna. Ni ljuger, när Ni säger, att den "kristna allmänheten" tvingats protestera mot S. C. T. Det är ingen allmänhet; det är en handfull ljusskygga och fördomsfulla präster — Ni är däri inberäknad — samt några lekmän — kärnan av Canada Postens prenumerantkrets — av samma skrot och korn. Personer, som ingen del hava i svenskheten i allmänhet i Canada, som ställt sig själva utanför det svensk-canadensiska kulturarbetet. Och så'na struntar man allt i!

Ni är feg! Ni talar mot och "skäller" på S. C. T., Charley Erickson, pastor Carstein m. fl. inför en publik, som ej har med saken att skaffa, i ett organ, som Ni vet aldrig i livet tillåter några av de ovannämnda att försvara sig. Och Ni är både feg och oärlig, då Ni gör citat från Charley Erickson m. fl. på ett så tvetydigt sätt, att den enfaldiga och fanatiska hop, som delvis utgör Canada Postens prenumerantkrets, skall tro, att S. C. T. gjort dylika uttalanden.

Ni är ljusskygg! Ni tål bara höra en sida av saken — det bekänner Ni öppet i Eder senaste artikel. Ni måtte sannerligen stå på mycket svaga fötter, eftersom Ni visar Eder så rädd. Ni är ingen heder för den "kristna allmänheten" och Ni skämmer ut kristendomen, ty folk måste naturligen börja tänka, att det är något fel med denna, då en av dess "försvarare" bekänner sig ej våga mottaga kritik och ej kunna försvara sig. I Edra svar till Charley Erickson, vilken uppfattning jag visst icke delar i allt, har Ni icke ännu lyckats komma med ett enda sakligt bevis för att han har orätt. Ni tar Eder tillflykt till smädelser, personligheter och tarvliga insinuationer. Fast jag ej är teolog, tror jag dock, att jag skulle göra min sak bättre än Ni.

Det vore nog mycket mer att säga till Eder, men det får vara för denna gång. Jag vill endast tillägga, att det är majoritetens av svenskarna uppfattning, att Ni gjort Eder omöjlig, att Ni ej är någon heder för det svenska namnet, för Brandon College, för baptistsamfundet. Ni har ingen del, ingen rätt i kulturarbetet bland svensk-canadensarne. Ni arbetar ju även emot alla dylika kultursträvanden. Ni har försuttit Eder rätt. Ni har gjort Eder urarva!

Pennan strävar emot, då jag går att nedteckna den alldagliga frasen

Högaktningsfullt,

Calle P.

FÖRRYMD FÅNGE SPELAR GODSÄGARE.

(Forts. fr. sid. 1.)

falla. Den nya ägaren visade sig emellertid vara mannen att åter sätta gården i stånd, och han gjorde därtill ganska omfattande skogsaffärer. Han ansågs och var förmodligen också välbärgad samt betalade alltid sina många skogsarbetare och övriga medhjälpare punktligt och rikligt. Även för polisen inträsserade han sig, men man kunde icke förmå honom till att mottaga några som hälst förtroendeposter. Han var en av högerns starkaste stöd i trakten. Han föredrog att arbeta i det tysta, sade han.

Under de många åren på Borrarp hade han förvärvat sig en vidsträckt vänskapskrets, som skildrar honom såsom en sympatisk, lugn och försynt man. Han brukade berätta för sina vänner och grannar att han en gång i världen tagit studentexamen. Sedan hade han genomgått en bruksskola, rest som stipendiat i Amerika samt sluligen varit i vilda västern och till och med ägt en farm där. När han kom tillbaka till Sverige slog han sig på skogsaffärer, blev bekant med en mycket förmögen grosshandlare som han associerade sig med och köpte slutligen egendomen Borrarp.

Gotthard Lindberg bodde, innan han kom i konflikt med rättvisan, på egendomen Rålanda, ej långt från Uddevalla. Han var en mycket betrodd man i sin hembygd, fick många kommunala förtroendeuppdrag och blev slutligen landstingsman. Han levde ett högt liv på sin egendom, höll sig med fina hästar och uppträdde som en rik man. Emellertid blev han till sist invecklad i en del skogsspekulationer som han ej kunde klara. Han förfalskade då en del växlar och andra värdepapper för att få penningar. Bland annat begagnade han sin svärfars, O. M. Eriksson i Bjällanda, namn. Han insåg emellertid att ställningen var ohållbar och rymde en dag fältet, medtagande en rätt försvarlig penningsumma.

Detta skedde 1904. Han efterlystes av polisen, men man lyckades ej få tag i honom. Några år efteråt häktades i Mariehamn på Åland en svensk-amerikansk ingeniör Gotthard Dahlbom. Han hade förfalskat en check på 4,000 kronor. De finska myndigheterna kommo nu underfund med att ingenjör Dahlbom var identisk med den från Sverige avvikne Gotthard Lindberg. För förfalskningen i Finland dömdes han till två års tukthus.

När Lindberg skulle föras till Hälsingfors för att avtjäna sitt straff försökte han rymma. Han narrade fångvaktaren att smaka på en förgiftad karamell, så att fångvaktaren var nära att dö. Rymningsförsöket misslyckades och Lindberg dömdes för mordförsök till 8 års tukthus. Det sammanlagda straffet blev sålunda 10 år.

Sedan Lindberg sålunda slutdömts i Finland, begärde de svenska myndigheterna att få låna honom för att rannsaka honom för hans förfalskningar här. Detta medgavs och han ankom till Uddevalla rannsakningsfängelse i mitten av december 1908. Han rannsakades nu vid rådhusrätten i Uddevalla, vid häradsrätten för Kville, Tanums och Bullarens härad samt slutligen inför Lysekils rådhusrätt för olika förfalskningar. Därvid erkände han bland annat att han förfalskat åtta växlar på belopp varierande mellan 800 kr. och 3,200 kr., ett kassakreditiv på 5,000 kr. och en revers på 15,000 kr. Han förklarades saker till alla dessa brott vid Lysekils rådhusrätt för att där rannsakas och dömas.

Det var medan han på fängelset i Uddevalla väntade på att bli transporterad till Härlandafängelset som rymningen skedde. Denna var mycket mystisk och åtskilliga klander kom fängelseförvaltningen till del. Man vågade ej direkt förebrå fängelsemyndigheterna att de hjälpt Lindberg att rymma, men flera av personalen blevo bestraffade för bristande vaksamhet.

Det hela var också mycket underligt. Rannsakningarna i Lysekil ägde rum på försommaren och Lindberg transporterades till och från Lysekil på den vanliga passagerarebåten, där det, enligt vad som uppgavs, ej mötte några hinder för vem som hälst att komma i förbindelse med honom. Bland ortens befolkningen rådde den livligaste sympati för Lindberg, som hade lidit mycket under rannsakningstiden i Finland. En märklig opinion hade uppstått mot att han åter skulle utlämnas till Finland. Man såg mordförsöket mot gendarmen i ljuset av den brutala behandling Lindberg fått undergå där och själv hade han förklarat att han skulle anse det som det största av alla straff att åter behöva beträda Finlands jord.

Förmodligen hade någon välvillig person under en av dessa rannsakningsresor till och från Lysekil försett Lindberg med en järnsåg. Fängelsedirektören hade tagit permission och när fångvaktaren på morgonen den 16 juni 1909 inspekterade cellerna fann han Lindbergs cell tom. Fången hade avsågat gallren i cellgluggen och praktiserat sig ut i det fria så gott som naken. I en materialbod på fängelsegården hade han fått tag i en stege och med hjälp av denna tagit sig över yttermuren.

Myndigheterna igångsatte genast, som förut nämnt, energiska spaningar och länsstyrelsen i Göteborg utfäste en belöning på 1,000 kr. för hans gripande. Detta ledde emellertid icke till något resultat. Sympatierna för Lindbergs sak voro så stora att ingen ville förråda honom. Eljest blev det efter hand bekant att han varit synlig än här, än där i orten. Det sista spåret man fann av honom var att han i en öppen båt givit sig av till havs. Det förmodades att hans vänner haft något fartyg i beredskap åt honom, på vilket han gått ombord.

I Lindbergs hemort var man emellertid ej så säker på att rymlingen lämnat Sverige. Man hade hört talas om att bekanta sett honom än här och än där i olika trakter av landet. Hans hustru, vilken liksom hans mor och syskon fortfarande äro i livet, sade sig emellertid ej veta var han fanns. Lusten att forska efter honom var ep heller så stor, dels var ju historien redan gammal nu och dels hängde den gamla sympatien från 1909 i.

Under tiden han bott i Borrarp har Lindberg, som nämnt, förtjänat mycket penningar, det säges så mycket att de banker han en gång bedrog nu ha goda utsikter att få igen det mesta.

Advokaten Fagerström kommer nu att göra anspråk på de 1,000 kr. som länsstyrelsen utlovat samt 500 kr. som de bedragna bankerna utfäst som pris för Lindbergs gripande.

Sedan ovanstående skrivits, meddelas, att Dagens Nyheters korrespondent från en del av "patron Anderssons" närmaste grannar fått åtskilliga inträssanta detaljer om hans uppträdande i orten. Det framgår därav, att han ej var föremål för en så odelad aktning som förut uppgivits. Tvärtom synas åtminstone de som kommit i närmaste beröring med honom ha funnit att han varit en tvetydig person, vilket ju dock ingalunda berättigade till tvivel på hans identitet.

Det var i oktober 1909 hr Fritz G. Andersson uppenbarade sig i Refteled, medförande det så finurligt bekomna utflyttningsbetyget.

Med detta förhöll det sig så att Lindberg på något vis fått reda på att i Partilleds församlingsbok för obefintliga fanns namnet Fritz G. Andersson. En vacker dag uppenbarade han sig i Partilled som den hemvändande sonen. Han hade varit borta i främmande land, men tänkte nu åter bosätta sig hemma. Följaktligen tillkännagav han sin befintlighet och denna antecknades av vederbörande prästman. Sedan mötte det naturligtvis intet hinder för honom att få flyttningsbetyg till Refteled i Anderssons namn.

Han inackorderade sig där hos en skogvaktare, lät påskina att han var en väldig skogsmänniska och slog fram med att han hade gott om penningar. Begåvad med en talför tunga, tilldrog han sig snart inträsse hos Refteledborna. Han fick så veta att Borrarps gods var till salu och lyckades inträssera en stor virkeshandlande för att köpa godset, till vilket hörde stora skogar. Själv skulle han gå in i företaget med 15,000 kr. mot att han bleve förvaltare och föreståndare för skogsavverkningen.

Affären kom till stånd, men det dröjde ej länge innan virkeshandlanden förstod att han fått en underlig kompanjon. Av de 15,000 kronorna kunde Andersson ej lämna mer än 5,000 kr., vilka han därtill måste låna upp. an visade sig dessutom vara rätt okunnig i fråga om skogsdriften. Då hans huvudman vidare gång på gång beslog honom med lögner, fick han alltmer klart för sig att Andersson var en äventyrare och sade upp honom från platsen som förvaltare. Andersson uppträdde nu som spekulant och ville själv köpa hela godset. Han lyckades få en borgensman som godkändes och blev alltså ägare till Borrarp samt fortsatte med skogsutdrivningen, men följde därvid så egendomliga principer, att han sålde skog för 17- a 18,000 kr. mera än som verkligen fanns. Borgensmannen måste åter träda emellan och blev nu nödsakad att själv övertaga egendomen, varifrån torpen nu styckades bort och skogen såldes. Själva huvudgården kom på en hand från vilken den på nytt inköptes av patron Andersson.

När Lindberg första gången rymde — det var 1904 — begav han sig, som förut omtalats, till Amerika, och här uppträdde han på ett sätt som fäste uppmärksamheten starkt vid honom. Han utgav sig vara disponent för Hilringsberg i Värmland, rörde sig med mycket pengar och umgicks med spetsarna inom den svenska kolonien i New ork. För att hans uppgifter om sig själv skulle verka så mycket mera trovärdiga inbjöd han gästfritt flera vänner till Hilringsberg och lovade att komma emot dem med skjuts — om de någon gång komme över till Sverige och ville göra honom äran av ett besök. Från New York reste han till Bridgeport i Connecticut, där han tog anställning i en stor timmerfirma, Frank Miller. Här stod han en tid som enkel arbetare och skötte en specialmaskin — som han sade, för att riktigt studera sågverksindustrien. Sedan var han ett tag i Minneapolis och 1905 fann man honom i mycket vidlyftiga skogsaffärer. Han försökte då i Amerika få koncession på ett bolag för utskeppning av timmer från de stora Kalevalaskogarna i Finland, men misslyckades.

Till att börja med hade man mycket stort förtroende till honom inom de svenska kretsarna i New York, men så småningom kom man underfund med att han var en äventyrare. En av hans närmaste vänner i Amerika var den här i landet väl kände äventyraren Walter Wretman, som på svensk-amerikanernas vägnar höll tal för konung Oscar ute på Rosendal 1905 och startade en uppseendeväckande benicia-affär i Stockholm.

Lindberg fördes först till Uddevalla, men transporterades senare till Härlanda fängelse i Göteborg. Han har nu bekänt, att han är identisk med den förrymde fången Lindberg.